

Proza fantastičă a lui Vasile Voiculescu

Lončar, Gloria

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:188352>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski Fakultet

Odsjek za romanistiku – Katedra za rumunjski jezik i književnost

FANTASTIČNA PROZA VASILEA VOICULESCUA

Diplomski rad

Studentica: Gloria Lončar

Mentorica: dr. sc. Ivana Olujić

Zagreb, 2020.

Universitatea din Zagreb

Facultatea de Științe Umaniste și Sociale

Departamentul de Romanistică – Catedra de Limba și Literatura Română

PROZA FANTASTICĂ A LUI VASILE VOICULESCU

Lucrare de diplomă

Student: Gloria Lončar

Îndrumător: Ivana Olujić

Zagreb, 2020.

Cuprins

1. Prefață	4
2. Introducere.....	5
3. Vasile Voiculescu, viața și opera	6
4. Povestirea	11
4.1. Povestirea în ramă	13
5. Proza fantastică.....	14
6. Elemente fantastice în proza lui Vasile Voiculescu	16
6.1. În mijlocul lupilor	16
6.2. Lostrîța.....	21
6.3. Pescarul Amin.....	26
7. Comparație	30
7.1. Comparația formală.....	32
8. Concluzie.....	42
10. Literatură	46

1. Prefață

Cu această teză, aș vrea să fac o analiză de elemente fantastice a trei povestiri lui Vasile Voiculescu, care după părerea mea, sunt cele mai reprezentative pentru proza fantastică românească. În timpul studiului, am citit proza din mai multe perioade literare și de diferite feluri, am lucrat mult la proza lui Mircea Eliade, dar Voiculescu, ca scriitor, m-a intrigat nu numai cu proza, ci și cu viața lui. Întotdeauna am fost interesată de misticism, mitologie, simboluri în literatură și o proză care încurajează gândirea, deci am decis să aleg această temă.

Atunci trecem pentru analiză de volumul *Povestiri* al lui Vasile Voiculescu, care conține următoarele povești: *Revolta dobitoacelor*, *Amintiri despre pescuit*, *Pescarul Amin*, *Lostrită*, *Sezon mort*, *Misiune de încredere*, *În mijlocul lupilor*, *Chef la mănăstire*, *Schimnicul*, *Behaviorism*, *Moarte amânată*, *Ciorba de bolovan*, *Ispitele parintelui Evtichie*, *Capul de zimbriu*. Trei povestiri sunt analizate în această lucrare: *Pescarul Amin*, *Lostrită* și *În mijlocul lupilor*, care au fost cele mai interesante pentru mine și care au multe elemente fantastice.

2. Introducere

Începuturile literaturii fantastice sunt legate chiar de începuturile literaturii în sine, „Trăim într-o societate profanată, dar nu dezmințită”, așa cum spunea Mircea Eliade în cartea sa „Mituri, vise și mistere”.¹

Proza fantastică a făcut parte din literatura română încă din secolul al XIX-lea și este un gen popular până în zilele noastre. Povestirea ca structură epică a fost cultivată în literatura română de Ion Creangă (*Moș Nechifor Coțcariul*), Mihai Eminescu (*Umbra mea*, *Sărmanul Dionis*), I. L. Caragiale (*La hanul lui Mânjoală*, *Kir Ianulea*), Alexandru Macedonski (*Masca*), Mateiu I. Caragiale (*Remember*), Ion Minulescu (*Omul cu inima de aur*, *Cetiți-le noaptea*), Gala Galaction (*Moara lui Călifar*), Mihail Sadoveanu (*Hanu Ancuței*, *Noapțile de Sânziene*), Mircea Eliade (*Domnișoara Christina*), Vasile Voiculescu (*Pescarul Amin*) etc.

Proza fantastică este un gen popular chiar și după cel de-al Doilea Război Mondial - Ștefan Bănuțescu (*Dropia*) și chiar azi. Astăzi, Mircea Cărtărescu este unul dintre cei mai importanți postmoderniști români și unul dintre cei mai traduși autori românești. Unele dintre lucrările sale sunt: *Visul*, *Nostalgia*, *trilogia Orbitor*. Conform acestor fapturi, literatura română se încadrează în tendințele europene.

Vasile Voiculescu este unul dintre cei mai importanți autori de proză fantastică. Unele dintre lucrările sale sunt: *Pescarul Amin*, *Capul de zimbru*, *Șarpele Aliodor*, *În mijlocul lupilor*, *Loștița*. În opera epică a lui Vasile Voiculescu, putem identifica fantasticul ca pe un revers al vulnerabilității naturii umane, ca pe o ieșire din om din situația sa tragică, din determinările nedefinite, ale aspirației la libertate. Opera sa implică o lectură individuală, ca o necesitate a spiritului, dotată cu o substanță de primire specială a gândirii fantastic-magice.² În această lucrare vom prezenta viața lui și vom analiza trei povestiri fantastice.

¹ Bălașa Ariana, *The Religious Dimension of the Romanian Fantastic in the Works of Vasile Voiculescu and Victor Papilian*, pg.318. (30.8.2020.)

² Bălașa Ariana, *The Religious Dimension of the Romanian Fantastic in the Works of Vasile Voiculescu and Victor Papilian*, pg.319. (30.8.2020.)

3. Vasile Voiculescu, viața și opera

Vasile Voiculescu se naște la 27 noiembrie 1884 în comuna Parscov Județul Buzău. El a fost medic, poet, prozator și dramaturg român, și un membru titular al Academiei de Științe din România. Părinții lui au fost Costache Noicu și Sultana Ion, căsătorită Voicu. În momentul nasterii fiului Vasile, Costache era de 51 de ani, și Sultana era de 34 de ani. Costache a avut încă un fiu, Voicu Băcanu.³

Începe școala în satul Pleșcoi în anul 1890., și încheie cursul primar la Buzău. La Liceul Alexandru Hâjdeu urmeaza studii liceale și apoi la Liceul Gheorghe Lazăr din București.⁴ Facultatea de Medicină el a terminat-o în 1909, susținându-și teza de licență, în chirurgie. A continuat specializarea în medicină internă și epidemiologie. Încă din gimnaziu se interesează de literatura română, cărțile în limba franceză și arta poetică a lui Eminescu.

Din 1922. a început cu munca medicală cu activitățile din domeniul culturii, este numit director la *Fundația culturală*. În colaborare a scris despre popularizare pe teme medicale pentru săteni. Își susține teza de doctorat în medicină: “Rezecția intestinului cu sutură termino-terminală în herniile ștrangulate”. S-a căsătorit cu Maria Mitescu, studentă la medicină, careia a dedicat poezii și scrisori de dragoste.

A început carieră de medic în Circumscripția Ocolul la 15 iunie 1910, unde cunoaște îndeaproape patologie, dar și problemele sanitare și sociale ale satului românesc. Pe 20 octombrie 1910, Voiculescu a trimis o petiție în versuri directorului general al Serviciului sanitar solicitându-i transferul la o circumscripție mai aproape de București.

"(...) Vai, cărei soarte înverșunate, cărui blestem și cărei uri / Am meritat exilul,
Doamne, tocma-n Petreștii-Vărsături!... / (...) ... blestem destinul surd și crud /
și mă revolt pe lumea-ntreagă, mă jur să demisionez... / Mă-năbuș, mor de

³ Agonia - Ateliere artistice, Biografie Vasile Voiculescu, 2003.
<http://www.poezie.ro/index.php/author/0002190/#bio> (22.8.2018.)

⁴ Agonia - Ateliere artistice, Biografie Vasile Voiculescu, 2003.
<http://www.poezie.ro/index.php/author/0002190/#bio> (22.8.2018.)

nostalgie, mă ofilesc și vegetez! ... / Vreau viață, muzică, lumină, vitrinele de librării / Cu cărți ce rîd, ca flori la geamuri, albastre, roșii, aurii..."⁵

A citit pe Littré Claude Bernard, Auguste Comte, Darwin și Spencer, pentru că a fost interesat de materialism, pozitivism și evoluționism. Studiază și opera lui Wundt, Höfding, Pierre Janet și W. James, pentru că a fost atras de psihopatologie și psihofizică.

Debutul literar a avut în anul 1912, în *Convorbiri literare* cu poezia *Dorul*, apoi publica cu regularitate volume de poezii, teatru și nuvelistică. În 1913. a participat la Campania militară din Bulgaria, și a fost decorat cu medalia *Avântul țării*. Când a lucrat ca medic la Buftea, a cunoscut-o pe prințesa Nadejda Știrbei, și a devenit medicul familiei Știrbei care l-a recomandat și reginei, care a cerut sfaturi pentru prințul Mircea, suferind de febra tifoidă, dar Voiculescu nu l-a putut salva.

Editorial, a debutat cu volumul *Poezii* în 1916. În același an a colaborat la *Flacăra* lui C. Banu, la recomandarea lui Macedonski. Începuturile poetice ale lui Vasile Voiculescu au stat sub influențele benefice ale scriitorilor Vasile Alecsandri, Alexandru Vlahuță și George Coșbuc.

„Lirica sa din perioada interbelică se distinge prin puternice accente religioase, generate de convingerea că există Dumnezeu. Ea se înscrie-n curentul tradiționalismului interbelic, care se va transforma în poezia gândiristă. Înclinația spre teluric și elementar, sentimentul religios, sunt semnificate prin simboluri și alegorii. Apar treptat semnele expresionismului: tumultul vieții pulsând în vegetația din jur, sufletul devine spațiul unor frământări ca în pragul apocalipsului. Temele religioase preferate sunt Nașterea, venirea Magilor, moartea Mântuitorului. În volumul *Poeme cu îngeri* sunt foarte multe prezențe angelice, întreg universul poetic e cuprins de această hierofanie.“⁶

În 1917 devine medic-șef al Spitalului Militar nr. 472, și apoi a fost mobilizat, cu gradul de căpitan, la Atelierele Centrale ale Confecției Armatei. Pe acel timp, Voiculescu s-a confruntat cu tifos exantematic în timpul epidemiei. Ministerul de Război îi va acorda un

⁵ Gregora, Alex. (ÎN)SEMN AL TRECERII SCRIITORULUI VASILE VOICULESCU PE LA TÂRGU-JIU, Gazeta de Maine, 2013. <https://www.gazetademaine.ro/eveniment/insemn-al-trecerii-scriitorului-vasile-voiculescu-pe-la-targu-jiu.html> (20.9.2018.)

⁶ Razes, Alexandru. Biografii: Vasile Voiculescu. Foaie Nationala, 2009. <https://foaienationala.ro/biografii-vasile-voiculescu.html> (30.9.2018.)

brevet prin care *Majestatea Sa Regele a binevoit a conferi Ordinul «Coroana României» cu spade în gradul de Ofițer medicului Voiculescu Vasile pentru rolul și devotamentul excepțional cu care a dat îngrijiri medicale bolnavilor din spitalul său, în anul 1917.*⁷ În 1936 semnează rubrici de educație sanitară și asistență medicală în revista *România administrativă*.

În 1918 a devenit medicul-șef al orașului Bârlad și a primit *Premiul Academiei* pentru volumul *Din țara zimbrului și alte poezii*. În 1941 primește Premiul Național de Poezie. După 1947 nu mai publică, dar scrie foarte mult, iar după 1958 poetul nu mai poate scrie nimic. A publicat articole de educație sanitară și asistență medicală în *Lamura* și alte reviste medicale. În 1920, Voiculescu a fost numit medic al Administrației Domeniilor Coroanei de Majestatea Sa Regele.⁸

De la înființarea *Cugetului românesc*, al lui T. Arghezi și I. Pillat, Vasile Voiculescu publică aici poeziile ulterior publicate în volumul *Poeme cu îngeri*.

În 1927 cu T. Păunescu-Ulmu și N. I. Herescu a colaborat în revista *Pleiada*. A publicat și în *Cuget românesc*, *Viața literară*, *Insemnări literare*, *Dacia*, *Kalende*, *Gândirea*, *Luceafărul*, *Revista Fundațiilor Regale*, *Viața Românească*. etc.

Cu publicistul Gh. D. Mugur, inaugurează o colecție de popularizare *Cartea vieții*, cu mai multe subiecte: economie, istorie, artă etnografie, medicină socială, etc. Lucrările publicate sub forma unor broșuri, și unele dintre ele sunt: *Boala cea nouă - Poliomielite acută sau paralizia copiilor* (București, 1927), *Sifilisul* (București, 1930), *Tuberculoza* (București, 1930), *Călăuza farmaciei căminului* (Editura Fundațiilor Regale), *Toate leacurile la îndemână* (Editura Fundațiilor Regale, 1935) etc.

A redactat emisiunea săptămânală la radio *Ora satului* și a inițiat emisiunea *Sfatul medicului*. În 1933 a debutat în dramaturgie, pe scena Teatrului Național, cu drama *Fata Ursului*. 1933-1938 în *Farul căminului* a publicat articole de interes public de strictă specialitate și asistență medicală. A publicat o piesa într-un act *La pragul minunii* în revista *Azi*. În 1933 a primit Premiul pentru literatura al Editurii Fundațiilor Regale, și în 1941 a primit Premiul național de poezie.

⁷ Vasile Voiculescu, biografie, 2014. <http://rdg78t5.blogspot.com/2014/02/www-biografie.html> (30.9.2018.)

⁸ Portal de poezie românească, Cronologia vietii si a operei lui Vasile Voiculescu, 2013. <http://www.poeziile.com/autori/Vasile-Voiculescu/cronologia-vietii-si-a-operei-lui-vasile-voiculescu.php> (16.9.2019.)

A participat la întâlnirile literare ale grupului *Rugul aprins*, de la mănăstirea Antim, „o organizație subversivă unde s-au ținut mai multe ședințe cu caracter conspirativ, [care] a atras o serie de elemente reacționare din rândul studenților și i-au instigat la acțiuni contrarevoluționare împotriva orânduirii de stat democratice din RPR”.⁹ Mai târziu gruparea a fost interzisă, călugării au fost mutați la alte mănăstiri, și ceilalți au fost judecați la ani grei de închisoare.

În 1958 Vasile Voiculescu a fost arestat preventiv pentru “uneltire contra ordinii sociale și crimă de activitate intensă contra clasei muncitoare și mișcării revoluționare”.¹⁰ Voiculescu a recunoscut vina de a fi scris și dat spre lectură un caiet cu poezii duhovnicești, și a fost condamnat 5 ani la muncă silnică pentru crimă de uneltire. În închisoare el s-a îmbolnavit de cancer. În 1962 Voiculescu a fost grațiat.

A murit în noaptea de 26 spre 27 aprilie 1963 în București și a fost înmormântat la cimitirul Bellu. A spus: "*Cine-ar putea, cu atâta mai mult un biet nebun/ Și în ce chip pe lume, să pângărească marea?/ Te-am îngânat ca pruncul ce-nvață să vorbească.*"¹¹ În proză îi apar postum *Capul de zimbru*, *Ultimul Berevoi*, romanul *Zahei orbul* piesele de teatru: *Duhul pământului*, *Demiurgul*, *Gimnastică sentimentală*, *Pribeaga*.

Volumul *Sonete* a fost publicat după moartea lui Voiculescu și are tematică de dragoste. Așa cum a spus Ov. S. Crohmalniceanu, aceste sonete sunt „o adevărată monografie consacrată paradisului și infernului iubirii, prin care idealul perfecțiunii formale își croiește în marmora sonetului statuia nemuritoare.”¹²

Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de Vasile Voiculescu, este una dintre cele mai faimoase opere ale lui Voiculescu, iar sonetele vorbesc despre laturile bune și rele ale iubirii. O altă poezie lui Voiculescu este: *Poezii, Din țara zimbrului, Pârğa, Poeme cu îngeri, Destin, Urcuș, Fundația pentru literatură și artă, Întrezăriri etc.*

⁹ Bosomitu, Ștefan, *Rugul Aprins*, 2013. <https://www.iiccr.ro/rugul-aprins/> (16.9.2019.)

¹⁰ Razes, Alexandru. *Biografii: Vasile Voiculescu*. Foaie Nationala, 2009. <https://foaienationala.ro/biografii-vasile-voiculescu.html> (19.9.2018.)

¹¹ https://archive.org/stream/VVoiculescu/v%20voiculescu_djvu.txt (16.9.2019.)

¹² Portal de poezie românească, *Vasile Voiculescu biografie completa*, 2013. <http://www.poeziile.com/autori/Vasile-Voiculescu/biografie.php> (19.9.2018)

Societatea Medicilor Scriitori și Publiciști din România a lansat o medalie comemorativă și a dezvelit câteva plăci memoriale de Voiculescu: în holul central al U.M.F. *Carol Davila*, la dispensarul V. Voiculescu, la Casa Memorială din Pârscov.

4. Povestirea

După Marica Bărbieru, povestirea se confundă cu naratiunea ca modalitate de existență a genului epic ca semn distinctiv al acestuia. Clasificarea povestirii, ca semn al epicului, ar putea avea în vedere forma (în versuri și în proza); conținutul și destinația (satira licențioasă, pentru copii, filozofică, fantastică); originea (cultă, folclorică). Ca specie literară a genului epic, povestirea se definește ca o narațiune subiectivă care se limitează la nararea unui caracter etic, exemplar al povestirii.¹³

Trăsături caracteristice ale povestirii sunt (ca specie a genului epic):

A. Relația narator-receptor este cea care determină organizarea discursului narativ. Acesta implică oralitatea în prelungirea originii sale și a legăturii cu folclorul.

B. Ceremonialul - povestirea se deosebește de anecdotă, snoavă, legendă prin atenția acordată ceremonialului, ca element specific esențial.

C. Atmosfera rezultă din caracterul mai mult sau mai puțin spectaculos al întâmplării: naratorul regizează tensiunea, suspansul „prin ce va urma“ o tactică ce poate asigura interesul receptorului pe tot parcursul povestirii.

D. Conținutul substanței narative – povestirea presupune pe lângă caracterul inedit, pe lângă apelul la fantastic și miraculos o selecție pentru a obține semnificații etice și estetice.

E. Personajul – obligat să facă față unor împrejurări neobișnuite sau de excepție pentru condiția sa, devine eroul lor.

F. Timpul – a) povestirea se situează într-un plan al trecutului, modalitatea se preferată fiind evocarea; b) referă se la trecut și creează posibilitatea unei relativizări a timpului prin deschiderea spre o durată pe verticală în care imprecizia, atemporalitatea oferă un caracter de generalitate întâmplării, făcând dintr-o situație individuală, o experiență a cunoașterii în sine. De aici caracterul inițiativ al povestirii (creează fascinația altei experiențe, altei lumi, devenite captivantă, interesantă, prin chiar necunoașterea sa).¹⁴

¹³ Bărbieru Marica, Comentariul literar. Ghid de abordare, volumul 1. Aramis. 2003, pg. 201

¹⁴ Bărbieru Marica, Comentariul literar. Ghid de abordare, volumul 1. Aramis. 2003, pg. 201

În literatura universală, scriitorii care au abordat specia povestirii sunt: E.A. Poe (*Povestiri ale grotescului și arabescului*), Nikolai Gogol (*Serile în cătunul de lângă Dikanka*), Ivan Turgheniev (*Povestirile unui vânător*), Gustave Flaubert (*Trei povestiri*), Emile Zola (*Povestiri pentru Ninon*), Alphonse Daudet (*Povestiri din moara mea*) și alții, iar în literatura română, povestirea a fost inaugurată de către cărturarii medievali și diversificată în epoca modernă de prozatori, precum: Ion Creangă (*Moș Nechifor Coțcariul*), I. L. Caragiale (*La hanul lui Mânjoală*, *Kir Ianulea*), Gala Galaction (*Moara lui Călifar*), Mihail Sadoveanu (*Hanu Ancuței*), Vasile Voiculescu (*Pescarul Amin*) etc.¹⁵

¹⁵ <http://crispedia.ro/povestire/> (6.9.2018.)

4.1. Povestirea în ramă

„Povestirea în ramă reprezintă o formă de încadrare a uneia sau a mai multor narațiuni de sine stătătoare într-o altă narațiune. Prin procedeul inserției, se include o povestire în interiorul alteia; se utilizează formule specifice.”¹⁶

Poveștile dintr-o povestire pot dezvălui fondul personajelor sau evenimentelor, povestesc despre mituri și legende care influențează acțiunea, sau chiar par a fi devieri străine de acțiune. Deseori există o paralelă între povești și ficțiunea poveștii interioare este folosită pentru a dezvălui adevărul în povestea exterioară. În unele cazuri, povestea dintr-o poveste este implicată în acțiunea complotului poveștii exterioare. În altele, povestea interioară este independentă, astfel încât poate fi omisă sau citită separat, deși se pot pierde multe conexiuni subtile.¹⁷

Un exemplu de operă literară ce utilizează această tehnică îl constituie *Hanu-Ancuței* de Mihail Sadoveanu, care constă într-o serie de narațiuni interdependente. În această operă literară timpul narativ se situează într-un plan al trecutului și naratorul enunțând evenimentele intamplate prin evocare și rolul naratorului este acela de a intra în pielea fiecărui povestitor, evidențiind particularitatea stilului specific și talentul de a stârni interesul auditoriului.¹⁸ Un alt exemplu de povestirea în ramă este *În mijlocul lupilor*, povestirea în care se acțiunea desfășoară pe două planuri, unul real, altul fantastic.

¹⁶Limba romana.net, Povestirea: Specia literara povestirea, 2015. <http://www.limba-romana.net/lectie/Povestirea--Specia-literara-povestirea/19/> (10.9.2018.)

¹⁷ Porumbel, Simona, Stăncioi-Scarlat, Mădălina. Literatura română. Modele de analize și eseuri pentru bacalaureat, 2015., pg. 143

¹⁸ Porumbel, Simona, Stăncioi-Scarlat, Mădălina. Literatura română. Modele de analize și eseuri pentru bacalaureat, 2015., pg. 145

5. Proza fantastică

Fantasticul se diferențiază prin atmosferă și tonalitate, reprezentând principala opoziție între fantastic și feericul din povestiri sau drame. Ion Biberi spune că prin categoria mentală a fantasticului, „omul trăiește o întoarcere în timpurile preistorice amintite, magice, ilogice”.¹⁹

Mirabela Curelar în *Fantasticul românesc – „atitudine mentală” sau „expresie a personalității creatoare”* a spus:

„Vedem în fantastic o atitudine mentală particulară, expresie a unei personalități creatoare, care convertește situațiile obiective, banale sau insolite, într-o realitate transcotidiană. Viziunea include o presimțire a unei realități totale a lumii și a propriei personalități, prin mijlocirea unei transgresări sau chiar negări a categoriilor mentale de spațiu, timp și cauzalitate, dând acestei lumi de al doilea grad o coloratură afectivă, situată, în general, pe registrul depresiv de anxietate și teroare, îmbinată cu un sentiment de relevare al unui plan de realitate”.²⁰

Roger Caillois a dat, de asemenea, definiția fantasticului: „Feericul e un univers miraculos care i se suprapune lumii reale fără să-i pricinuiască veșnică pagubă sau să-i distrugă coerența. Fantasticul, dimpotrivă, vădește o amenințare, o ruptură, o rupere insolită, aproape insuportabilă în lumea reală.”²¹

Fantasticul este fundamental pentru manifestările artistice, inclusiv cele folclorice. Pe de o parte, este produsul imaginației umane și arată ceea ce nu există în realitate, de pe altă parte omul se apropie de forțe pe care nu le poate controla sau explica în natură și diminuează frica de ele. De asemenea, explică lumea într-un mod diferit, care poate fi distractiv sau înfricoșător.²²

Marica Bărbieru accentuează legătura între literatura fantastică și cea populară: „În literatură, fantasticul dă o nouă dimensiune duratei, un alt ritm în succesiunea momentelor, plămuirea personajelor. În literatură populară prin fantastic se exprimă idealuri și aspirații sau reprezentări mitologice ale existenței dar și tentația omului de a surprinde misterele,

¹⁹ Biberi, Ion. *Fantasticul, atitudine mentală, în Eseuri literare, filosofice și artistice*, Cartea Românească, București, 1982., pg. 14.

²⁰ Curelar, Mirabela. *Fantasticul românesc – „atitudine mentală” sau „expresie a personalității creatoare”*, 2012., pg. 1

²¹ Caillois, Roger. *De la Basm la Povestirea științifico-fantastică*, studiu introductiv la Antologia Nuvelei Fantastice, Editura Univers, București, 1970., pg.14

²² Eremencu, Lavinia. *Evoluția prozei fantastice românești*, Bacău, 2013., pg. 26

forțele ascunse și uneori miraculoase ale lumii. Fantasticul literaturii culte moderne își trage originile din literatura populară din cea antică și medievală și a evoluat prin dezvoltarea interesului pentru lumea exotică, pentru vechile legende, pentru întâmplările miraculoase și în general pentru mister.²³

Este un tip modern de literatură narativă caracterizată prin suspans, mister și incertitudine. Fantasticul se situează la graniță dintre straniul și miraculosul.

În literatura fantastică, faptele supranaturale sunt acceptate ca ceva complet normal. Personajul principal, precum și cititorul, resping faptul că se întâmplă ceva fantastic, în ciuda teritoriului neobișnuit, a faptelor fantastice și a situațiilor inexplicabile.

Potrivit unor teoreticieni literari (Roger Caillois și Tzvetan Todorov), fantasticul nu ar constitui decât o ezitare în acceptarea supranaturalului și în tentația găsirii unei explicări raționale a acestuia.

În critică literară românească există mai multe tentative reușite de a circumscrie frontierele literaturii fantastice. Acestea sunt de referință a lui Sergiu Pavel Dan, *Proza fantastică românească*, studiul despre fantastic al lui Adrian Marino din cunoscutul său *Dictionar de idei literare* și eseurile lui Ion Biberi.

Conceptul de literatură fantastică a constituit de-a lungul anilor subiectul unor neîntrerupte controverse. În literatura română există o accentuată vogă a fantasticului, întreținută de apariția unor scriitori și a unor opere de excepție, ce se întorc periodic la fabulosul folcloric cu *Naratiune și imaginar* de Ioan Vultur, *Pagini de critica* de Olimpia Radu, și *Intre imaginar și fantastic in proză românească* de Nicolae Ciobanu.

Cel mai cunoscut scriitor de proza fantastică în România este Mircea Eliade, un autor care devine creatorul unei teorii originale despre fantastic, bazată pe camuflarea sacrului în profan.

Proza fantastică a lui Vasile Voiculescu are câteva particularități care o definesc ca motivul femeii, motivul apei, motivul peștelui, practicilor magice, motive și teme mitice, mitul totemic al dublului, motivul metamorfozei, inspirarea din credințe populare etc.

²³ Bărbieru Marica, *Comentariul literar. Ghid de abordare, volumul I*. Aramis. 2003., pg 200

6. Elemente fantastice în proza lui Vasile Voiculescu

6.1. În mijlocul lupilor

În mijlocul lupilor este o povestire în ramă, sau povestire în povestire, pentru că acțiunea se desfășoară pe două planuri. Primul plan este reprezentat în interiorul unei camere unde un grup de prieteni discută despre vânătoarea din paleolitic în comparație cu vânătoarea din epocă modernă.

„Vânătoarea este un simbol inițiativ care sintetizează sensurile marilor încercări, printre care măsurarea cu forța irațională, savârșirea sacrificiului de sânge, lupta pentru supraviețuire. Are și o funcție ritualică, derivată din caracterul ei de taină capitală prin care se reface simbolic scenariul vieții.”²⁴

În al doilea plan un alt narator povestește o întâmplare petrecută cu mulți ani în urma, care este o povestire principală. Acest narator vorbește că pe vremea când era judecător de pace într-o zonă rurală și sa întâlnit cu un personaj, un om interesant care este numit Luparul. Luparul este personajul principal al operei și participant la evenimente de poveste.

Acțiunea începe într-o zi, aparent obișnuită, când judecătorul achită un țaran acuzat că el a vânat o căprioară când este interzis. Judecătorul descrie satul în care a venit:

„Nicăieri n-am mai văzut cer sfișiat de apusuri mai adânci și mai misterioase, prin care se scurgea, galben, peste meleaguri încremenite în vechime, parcă sîngele melancolic al unor ere de mult încheiate în restul lumii...”²⁵.

De la început se poate vedea că locul este misterios, îndepărtat și are o atmosferă melancolică.

Din cauză lipsei de dovezi judecătorul a declarat libertatea acuzatului. Nu au existat urme de gloanțe, ci doar urme ale colților lupilor în blana căprioarei. Oamenii din sat se arată nemulțumiți de decizia magistratului, pentru că au considerat Luparul ca un „mare vrajitor de lupi, pe care îi supune cu farmecele și vrajile lui.”²⁶

²⁴ Antonescu, Romulus, DICȚIONAR DE SIMBOLURI ȘI CREDINȚE TRADIȚIONALE ROMÂNEȘTI, 2016. <http://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-r-z.html> (19.9.2018.)

²⁵ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 105

²⁶ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 107

Această pretenție a încurajat interesul judecătorului, așa că a decis să viziteze Luparul și așa îl descrie, că a avut anumite caracteristici ale animalelor și un aspect fizic nefiresc.: „Era un bătrîn verde, uscat, înalt și ciolănos, posomorît, dar cu o privire arzătoare, părul des căzut pe frunte și mâinile lățite, cu degetele rășchirate ca niște labe.”²⁷

Lupul este un animal de care se leagă o puternică simbolică:

„Lupul este unul din animalele emblematice, atât în mitologiile europene, cât și în cadrul celorlalte continente, încă din cele mai vechi timpuri. În mitologia universală este un simbol al luminii, soarelui. Nordicii și grecii sunt cei care îi dau sensul de erou războinic, de adept al luminii sau strămoș mitic, întruchipat de zeitașele Belenos, respectiv Apollo Lykaios. În mitologia chineză îl regăsim drept creatorul dinastiilor chineză și mongolă, în ipostaza lupului albastru ceresc, identificat cu steaua Sirius.”²⁸

Luparul a trait ca un lup, într-o „peșteră”, într-un mal argilos, iar interiorul era plin de blanuri lăsate de bunicul și tatal lui, care au fost vânători. „Trăia, ca un paria, afară din sat, pe coclauri, întrun fel de jumătate bojdeucă, jumătate peșteră scobită întrun mal argilos și sterp. Navea nevastă, navea copil... nimic.”²⁹ Pereții „peșterei“ sunt plini "de cerbi, vulpi și mistreți zugraviti unii cu carbune, alții cu huma roșie, în felurite infațișari.”³⁰ Era un om care cu greu vorbea despre sine, dar are o capacitate de a înțelege graiul lupilor și de a putea comunica cu ei. El a trăit singur, ca și cum ar fi fost stins din societate, pentru că a fost diferit. Luparul a avut capacitatea de a înțelege graiul lupilor și de a putea comunica cu ei.

Scriitorul îl asociază cu un „om de peșteră“, un om din timpuri primordiale. Luparul locuiește într-o peșteră și le pictează, similar picturilor rupestre preistorice din Altamira sau Lascaux.

„M-a poftit în spelunca lui. Pe vatră ardea focul și fierbea o oală cu nișteburuieni. Lavița era așijderea acoperită cu blăni și piei de fiară. Și pretutindeniblăni; de urși, de lupi, de căprioară.”³¹

²⁷ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 107

²⁸ Manea, Irina-Maria, *Lupul, demon infernal și călăuză divină*, 2015.

<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/lupul-demon-infernal-si-calauza-divina> (19.9.2018.)

²⁹ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 106

³⁰ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 107

³¹ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 107

A crescut printre lupi, fără mamă. S-a jucat cu ei, a mâncat, a dormit până când familia lui a venit acasă târziu noaptea din pădure.

„Eu m-am născut și am crescut între căței de lup, cu care mîncam alături, cu care mă jucam și mă băteam în parte pînă veneau ai mei noaptea tîrziu de prin pustietăți. Uite și acum zgaibele lăsate de colții și ghearele lor. Și-și desfăcu brațele; niște cotoane păroase, numai din vine, gîlci și noduri. – Și maică-ta ? îl întrebai. – N-am avut mamă, răspunse el scurt.“³²

Punctul culminant, un ritual magic, se petrece în noaptea Sfântului Andrei. În credință populară noaptea Sfântului Andrei este o noapte magică de spaimă, deoarece este momentul în care toți strigoii, vii și morți, se luptă între ei. Prezenta strigoilor este periculoasă pentru cei vii: iau viață rudelor apropiate, fură grânele și sporul vitelor, aduc boli, grindina și alte suferințe. În noaptea Sfântului Andrei, sufletul de oameni iese din corp și merge să se lupte cu ceilalți strigoi. Se spune că a două zi, acestia se cunosc după zgârieturile de pe față.³³ În povestire este timpul magiei, timpul când Luparul și magistratul se adapostesc într-un copac pregătindu-se pentru întâlnirea cu lupii. Este un timp „cînd lupii își primesc pentru tot anul merticul lor de prăzi. Fiecăruia i se sortește un om, anume femeie ori copil, pe care are voie să-l mănânce. Atât! De vite și de alte prăzi nu li se ține socoteală. Au îngăduință oricâte, numai în ceea ce privește omul, lupul trebuie să se mulțumească cu ceea ce i s-a dat tain.“³⁴

Intrăm, deci, într-un timp magic. Evident, sărbătoarea creștină a Sfântului Andrei a „absorbit“ credințe mai vechi, păgâne. Cazul nu este unic: Noaptea de Sânziene este sărbătorită în fiecare an între 23-24 iunie. Oamenii spun că în acea noapte se deschid porțile cerului și că se atunci intră în contact cu lumea cerească. De asemenea, se spune că animalele vorbesc în acea noapte și există oameni care le înțeleg și își pot dezvălui secretele.³⁵

Și locul este unul magic. Indicații din text sunt: răceală, o liniște, o pustietate, naratorul însuși nu se poate orienta.

Luparul are puteri magice nebănuite. Ceremonialul magic este întrerupt de o întâmplare neprevăzută, care destramă vrajă și pune în pericol viața celor două personaje.

³² Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 106

³³ Cocosila, Adrian, Noaptea Sfântului Andrei în credința populară, 2012. <https://www.crestinortodox.ro/datini-obiceiuri-superstitii/noaptea-sfantului-andrei-credinta-populara-98037.html> (20.9.2018.)

³⁴ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 110

³⁵ Ziarul Unirea, Noaptea de Sânziene | Obiceiuri, credințe, tradiții și superstiții de Sânziene, 2020. <https://ziarulunirea.ro/noaptea-de-sanziene-obiceiuri-credinte-traditii-si-superstitii-de-sanziene-331456/> (30.8.2020.)

Judecătorul își pierde echilibrul, pușca îi scapă, el însuși se rostogolește la rădăcină tufanului, scârțâindu-și gleznă, și este amenințat că va fi sfâșiat de lupi. A fost dramatic când naratorul a căzut din copac între lupi, și să-l salveze, El „își dădu drumul din vârful chiar în mijlocul lor, năvalnic, cu bâta ridicată ca un sceptru și cu urlet înspăimântător“. Luparul a folosit abilitățile sale și a tras mirosul care respingea și săteni și animalele de la el și de la peșterea lui:

„își dădu drumul din vârful chiar în mijlocul lor, năvalnic, cu bâta ridicată ca un sceptru și cu urlet înspăimântător. Cum stam trântit și-l priveam de jos în sus, mi s-a părut enorm, cu sarica înfoiată și cu căciula moțată acoperind luna, care-i făcea pe margini un cearcăn în jurul capului. Din ochii căscați îi zburca un fel de văpaie, ca și din mâinile întinse, mai ales din degete: un fel de materie fosforescentă, ca de licurici. Iar izul puternic, mirosul nesuferit de nimeni, și mai usturat duhnea din el cu o tărie de neînvinș“. ³⁶

De asemenea, el a folosit sunete de animale pentru a conduce lupii, sau, sună ca și cum le-au poruncit, „niște sunete din ce în ce mai scurte, mai poruncitoare, ca niște găfăituri, gălgăituri înăbușite de gâtlej sălbatec, la auzul cărora lupii, pleoștind cozile, începură să se tragă înapoi și să lărgească lațul împrejurul nostru.“ ³⁷

Discuția între vrăjitorul și lupii nu este de înțeles pentru un om obișnuit, și lupii păreau hipnotizați de Luparul:

"Ce le spunea omul? Le povestea ceva? Îi certa? Le făgăduia? împărtea prăzi? Că lupii, mereu cu gâtlejurile în sus, își schimbau între ei locurile, se țarau pe burtă, săreau în picioare, se porneau pe bocet, clănțăneau din dinți, danțuind parcă așa cum le buciurma stăpânul.“ ³⁸

Sfârșitul a rămas inexplicat, ambiguu pentru că nu aflăm cu siguranța ce este de fapt Luparul, dacă el este un vrăjitor. În cele din urmă, naratorul nu este sigur ce s-a întâmplat, singurul lucru pe care și-l amintește este pierderea conștiinței, este că, așezat în mijlocul lupilor, a făcut „o reflecție că această flacăra a amețit toată voința omului, tot lichidul magic colectat și condensat de ființa celui care a întreprins un efort remarcabil de a respinge pericolul ...“. ³⁹ Apoi a adăugat cu o explicație:

³⁶ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 114

³⁷ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 114

³⁸ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 113

³⁹ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 114

"La fel ca în magia vânătorilor bătrâni, omul meu a crescut cu furia lui îngustă, răspândindu-se dincolo de el, astfel încât să poată înțelege și înțelege lupul, să-l asimileze. O modalitate magică, putea să o supună și să o depășească. O activitate terifiantă a spiritului, pe care nu o mai putem efectua. Magul primitiv a devenit astfel arhetipul lupului, marele lup spiritual din exterior, în fața căruia vânătorul obișnuit tremură, ca oamenii la apariția îngerilor ... ".⁴⁰

Scriitorul oferă discret o rațională interpretare a magiei – când naratorul spune în introducere că sătenii îl priveau ca pe un „magician” și explică de ce.

„Eu eram un mag. Judecătorul era pus mai presus decât ceilalți, investit cu puteri spirituale. Eu nu băteam, ca jandarmul sau ca pretorul. Nici nu smulgeam copiii bolnavi din brațele mamelor, ca medicul, să-i trimit la spital. Eu aveam putere, ca judecător, cu un singur rînd de buchi scrise, să leg și să dezleg tot ce puneau la cale ceilalți, amenzi, contravenții, procese.”⁴¹

De asemenea, în acest caz, cadrul povestirii este „ancorat” în realitate. Este interesant că în acest cadru autorul conferă discret o oarecare interpretare rațională a magiei – când naratorul magiei - când naratorul spune în introducere că sătenii îl priveau ca „magician” și explică de ce. Această introducere a sa este încă undeva între o introducere într-untimp magic și o imagine sociologică a satului românesc. Naratorul este un om din afară, un străin în sat, un cercetător (Luparul îl interesează ca subiect de o cercetare etnologică), dar deschis spre posibilitatea supranaturalului.

„Cum stam trântit și-l priveam de jos în sus, mi s-a părut enorm, cu sarica înfoiată și cu căciula moțată acoperind luna, care-i făcea pe margini un cearcăn în jurul capului. Din ochii căscați îi zburca un fel de văpaie, ca și din mâinile întinse, mai ales din degete: un fel de materie fosforescentă, ca de licurici. Iar izul puternic, mirosul nesuferit de nimeni, și mai usturat duhnea din el cu o tărie de neînvins.”⁴², povestește naratorul, cu referire finală la acel miros de sălbăticiune, care-i făcea săteni să-l respingă pe Lupar, după cum, spuneau aceiași, mirosul împiedica orice animal domestic de a-i sta în preajmă.

⁴⁰ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 114

⁴¹ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 105

⁴² Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 114

6.2. Lostrița

Lostrița este o povestire romantică cu elemente de fantastic, apărută postum în volumul *Iubire magică*, și reprezintă una dintre cele mai reușite scrieri ale lui Vasile Voiculescu. Este o povestire despre un pescar, Aliman, care își face un ideal din prinderea demonului acvatic. Narativul este cronologic, situându-se într-un plan al trecutului, iar spațiul narativ combină realul cu imaginarul. „Este în același timp o legendă, cu elemente expresioniste, fiindcă eroii sunt arhetipali și acționează în împrejurări arhetipale. Lumea creată de V. Voiculescu este ancorată în eresuri și practici magice care vin din negura timpului (când Aliman aruncă lostrița de lemn în apă, el înfăptuiește un act de magie).“⁴³

În plan real este un sat mic pe malul Bistriței în care trăiesc pescari și toate accidentele care i s-au întâmplat. Lostrița a ademenit multă lume, de pescari calificați, care, furiați de strălucirea ei s-au înecat în apele Bistriței.

Intrarea în lumea fantasticului se face în prolog: „Nicăieri diavolul cu toată puița și nagodele lui nu se scunde mai bine ca în ape. Dracul din baltă...“⁴⁴. Eugen Simion consideră prologul despre „diavol“ inutil, iar epilogul ca având rolul de a releva „foamea de fabulos“, care „naște... povestirea“.⁴⁵ Putem vedea că la începutul nuvelei Voiculescu scrie că diavolul se ascunde cel mai bine în apă, și povestea este despre Lostrița care trăiește în apă. Ea este, deci, una dintre ființe mitologice care populează apele:

„Toate apele românești sunt populate de ființe mitologice, atât benefice cât și malefice. Astfel, în Marea Neagră locuiesc Faraonele sau Faraoncele, precum și Dulful-de-Mare. În mare și în lacuri locuiesc Sorbul Mărilor și Sorbul Iezerelor, care seamănă cu niște balauri uriași, ce sorb în gurile lor apele din albiu cu tot ce se găsește în ele și le urcă în cer, descărcându-le în norii de ploaie.“⁴⁶

De asemenea, peștii ca simbol au apărut încă din cele mai vechi timpuri:

„Peștele ca simbol era cel mai potrivit semn secret pentru creștini, deoarece le permitea să se recunoască între ei fără a se expune în vremurile de prigoană.

⁴³ Bărbieru Marica, *Comentariul literar. Ghid de abordare, volumul 2*. Aramis. 2004., pg. 270

⁴⁴ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 45

⁴⁵ Bărbieru Marica, *Comentariul literar. Ghid de abordare, volumul 2*. Aramis. 2004., pg. 270

⁴⁶ <http://epochtimes-romania.com/news/mitologie-romaneasca-apele-magice---192914> (20.9.2018.)

Numele grecesc al peștelui (IHTIS) era pentru primii creștini un acrostih hristologic: Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul (Iisus Hristos ιχ — IH; Fiul lui Dumnezeu θεός — teos = Dumnezeu și υἱός — iios = fiu; numele de Mântuitor σωτήρ, ό — sotir). Aceasta sintagmă este, într-un fel, rezumatul doctrinei creștine și este prima mărturisire de credință a creștinilor. În primele veacuri creștine, imaginea peștelui apare pretutindeni: în picturile murale, pe sarcofage, în inscripțiile funerare, pe diferite obiecte.⁴⁷

Aliman urmărește de multă vreme un pește unic, o lostriță de dimensiuni neobișnuite, care după o vreme dispare. Lostrița a fost rău al apelor, care vrăjise pe mulți bărbați cu iubirea ei. Apare în schimb o fată de care băiatul se îndrăgostește imediat. Idila e curmată de apariția soacrei care își ia „prada înapoi.“ Lostrița, femeia-pește se poate lega, de asemenea, cu motivul sirenei. „Sirena este o ființă fabuloasă, din mitologia greacă, cu aspect de femeie, cu picioare și aripi de pasăre, mai târziu cu coadă de pește, care, prin cântecele ei, ademenea pe corăbieri în locuri primejdioase, unde aceștia își găseau moartea.“⁴⁸

În dicționarul sub numele Aliman putem găsi sensul „apă adâncă”, care corespunde perfect caracterului acestei povești deoarece destinul ei este legat de apă și de Lostrița, care se află în apele adânci. Dicționarul se referă și la „alaman”, aparat de pescuit, și se spune „a ajunge la aliman”, în care "aliman" reprezintă probleme, adică remediați.⁴⁹

Lostrița, de fapt, simbolizează răul. Pentru Aliman, Lostrița este un ideal de dragoste, care apare ca o fată, de care el se îndrăgostește imediat. Dar pe de altă parte, Aliman nu vede ce este de fapt Lostrița, cum văd ceilalți oameni. Din perspectivă colectivității, Lostrița reprezintă un duh insidios care urmărește să distrugă pe Aliman torturându-i conștiința.

„După prubuluiala vânătorilor de pește, ar fi ca la doi coți de lungă și ar cîntări dincolo de douăsprezece ocale. Alteori însă, când vrea să înșele cu tot dinadinsul pe cel pe care a pus ochii, crește de trei ori pe-atât și își schimbă arătarea”.⁵⁰

⁴⁷ <https://doxologia.ro/documentar/pestele-simbol-al-crestinilor-din-primele-veacuri> (1.9.2018)

⁴⁸ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Siren%C4%83> (5.9.2018)

⁴⁹ <https://dexonline.ro/definitie/ALIMAN> (30.8.2020.)

⁵⁰ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 45

Din această descriere putem vedea că Lostrită își schimbă aparența pentru a înșela oamenii, adică, are capacitatea de metamorfoză. Tema metamorfozei predomină în folclor, dar transformarea în „celălalt” a fost preluată în literatura modernă pentru a permite explorarea problemelor complexe de identitate. „De departe, ai zice că e o domniță lungită la soare pe plaja de nisip argintiu”⁵¹ Acest citat se referă la capacitatea Lostritei de metamorfoză și în formă umană.

Aliman i-a dat numele Ileana: „Cu multe ascunzisiuri si taine, si totusi, nu stia nici cum o cheama, ii dase de la el numele Ileana.”⁵²

„Ileana Cosânzeana (în mitologia populară românească), personaj din basmele populare, corespondentul feminin al lui Făt-Frumos. I.C. este o zână, o fecioară de o frumusețe rară, întruchipare a purității și gingășiei, a fidelității în dragoste, pe care atât Făt-Frumos, cât și dușmanii săi o doresc ca soție. Uneori, I.C. este confundată cu zâna florilor, fiind socotită o divinitate a primăverii.”⁵³

În *Dicționar de simboluri și credințe tradiționale românești* scrie, de asemenea, acest lucru despre Ileana Cosânzeana:

„Una dintre zânele-fecioare, cu părul de aur, soră a Soarelui, prezentă în basmele și baladele populare cu acest nume sau cu dubla denumire de Ileana Cosânzeana, fiind totodată simbolul idealului de frumusețe feminină.”⁵⁴

Fata păstrează amintirea și abilități inexplicabile ca: hainele se usucă repede „ca și când n-ar fi fost niciodată ude”⁵⁵, ochii ei au strălucirea peștelui, amintind și de mediul din care au venit, apa, „ochii de chilimbar verde-aurii.”⁵⁶ Sunt și alte trăsături sau fenomene ce o leagă cu un pește: ochii ei sunt ca de sticlă, dinții ascuțiți ca de o fiară, mănâcă peștii, iese noaptea, se scaldă în Bistrița, nu înghițise apă când a găsit-o Aliman după o furtună.

Realitatea și fantasticul alternează, iar visul nostru se reîntoarce într-un fel în realitate: "Aliman, tulburat, visase în ajun că se însura cu lostrita și-l cunună bătrînul vrăjitor. Ea stă dreaptă lângă el, înălțată pe coadă, ca două pupe gata să se despice, și-și rezema capul buclat

⁵¹ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 46

⁵² Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 45

⁵³ <https://dexonline.ro/definitie/ileana> (30.8.2020.)

⁵⁴ Romulus Antonescu, *Dicționar de simboluri și credințe tradiționale românești*, Ediție digitală 2016, <http://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-a-b.html> (14.9.2020.)

⁵⁵ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 48

⁵⁶ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 54

de al lui.⁵⁷ Visul devine realitate sau, mai corect, visul și realitatea se combină într-un aliaj nou, fantastic.

Aliman face un pact cu vrajitorul și în numele iubirii este capabil de sacrificiul sufletului acolo în schimbul lostriței de lemn și a formulelor magice pe care le învață de la vechi.

„O vrăjitoare în credința populară era o femeie cu puteri magice, ce putea realiza vindecări miraculoase, sau poate aduce nenorociri, după perioada de creștinizare fiind considerată ca fiind în legătură de alianță cu demonii lui Lucifer.“⁵⁸

Un pact cu diavolul este unul dintre motivele comune în poveștile lui Voiculescu, precum și în multe basme populare creștine:

„Un pact cu diavolul este un motiv cultural, cel mai bine exemplificat de legenda lui Faust și personajul Mefistofel. Este un motiv comun în multe basme populare creștine. Conform tradițiilor creștine despre vrăjitorie, pactul are loc între o persoană și Satana sau un demon mai mic. Persoană oferă sufletul său în schimbul unor favoruri diabolice. Aceste favoruri variază în funcție de poveste, dar tind să includă tinerețea, cunoștințe, bogăție, faimă sau putere. Afacerea este considerată a fi una periculoasă, deoarece pierderea sufletului valorează mai mult decât ceea ce persoană umană primește în schimb. Povestea poate avea un scop moralizator, cu eterna damnare pentru persoana temerară care îndrăznește să facă un pact cu diavolul.“⁵⁹

Așa cum a spus Marica Bărbieru, poveste are la bază câteva mituri care-i conferă inefabilul, și unul dintre ei este mitul iubirii imposibile, care situează pe cei doi protagoniști într-o altă ordine existențială. În final, când Aliman se apropie de Lostrița lungită pe nisip, chipul îi era „luminat de o bucurie nefirească de parcă ar fi fost o așteptată întoarcere“. Cuvintele lui: „Iată vin!“ îl caracterizează ca pe un om însetat de eternitate, care i se reiterează

⁵⁷ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 47

⁵⁸ Vânătoarea de vrăjitoare, de la motivele aberante la metodele de tortură ,*Historia.ro*, 2016. <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/vanatoarea-de-vrajitoare-de-la-motivele-aberante-la-metodele-de-tortura> (20.9.2018.)

⁵⁹ https://ro.wikipedia.org/wiki/Pact_cu_Diavolul (5.9.2018.)

mormântului translucid. Imaginea în care Aliman ține Loștrița în brate sugerează că iubirea lor s-a împlinit în eternitate.⁶⁰

Aliman a fost sceptic la început, fără să creadă poveștile lui Loștrița, dar mai târziu pentru că a prins-o o dată pentru o clipă și apoi ea l-a vrăjit ca ceilalți și pur și simplu trebuia să o găsească.

„Mereu îi întindea cârlige cu tot soiul de nade gustoase, mai ales păștrăvi vii, și nu pierduse nădejdea că o dată și-odată o să-i cază în mâini. El nu credea în basme bune pentru copii. Râdea când i se povestea de știmate schimbate în loștrite, ori de naibă prefăcut în pește.“

La ideea unei cununiei, fata-loștrița ca și cum ar fi înnebunit: „Ea a hohotit nebunete, luându-l de gât. Ea știa de ibovnic și de dragoste, nu-i ardea nici de popa, nici de biserică. Nu pentru asta venise ea pe lume.“⁶¹ Poate pentru că există ceva rău în ea și la gândul căsătoriei, biserica și preotul există o astfel de reacție. Există ceva impur în ea, ceva care o împiedică să intre în biserică, ceva impur care, de fapt, l-a fermecat pe Aliman.

La sfârșit, cea care pune capăt poveștii de dragoste paradiziace este Bistriceanca, mama Ilenei. Este o “femeie voinică, iute și stiurlubatică, asijderi apelor după ploaie”.⁶² Ea apelează la magie, ca și vrăciul, ducându-o pe fată în stare de hipnoză, “ii sopti la ureche niste vorbe care parca o adormiseră”⁶³, iar pe Aliman îl îndepărtează, lăsându-l “prostit, gol de puteri ca o armă descărcată”.⁶⁴

Aliman va afla mai târziu, de la un moșneag trecut de sută de ani despre proveniența miraculos-demonica a celor două femei. Vrăciul, la care vrea să apeleze din nou, a dispărut și el.

⁶⁰ Bărbieru Marica, *Comentariul literar. Ghid de abordare, volumul 2*. Aramis. 2004., pg. 271

⁶¹ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 47

⁶² Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 46

⁶³ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 47

⁶⁴ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 47

6.3. Pescarul Amin

Pescarul Amin este o povestire care are originea în același univers acvatic ce inspirase și povestirea *Lostrița*, în mediul fabulos al pescuitului, al legendelor și al miturilor totemice. Așa cum a spus Vrânceanu, Freud definește totemul ca fiind, de regulă, un animal, comestibil, inofensiv sau periculos, de temut, mai rar o plantă sau o forță naturală, care se află într-o relație specială cu întregul grup. Totemul este în primul rând strămoșul grupului, după aceea este și spiritul său protector, care îi vine în ajutor și care îi trimite oracole. În aceeași lucrare Freud mai adaugă:

„Tovarășii de totem au îndatorirea sacră, a cărei încălcare atrage în mod automat pedeapsa, de a nu-și ucide (nimici) totemul și de a se abține să-i mănânce carnea sau de a-și oferi alte desfătări pe seama totemului. Caracterul totemic este propriu nu numai unui animal luat izolat sau unei ființe izolate, ci tuturor indivizilor din specia respectivă. Din când în când au loc serbări, în cadrul cărora tovarășii de totem reproduc sau imită, în dansuri ceremonioase, mișcărilor și particularitățile totemului lor.”⁶⁵

Sorescu a spus că titlul se referă la personajul principal, și numele lui are un anumit sens: „numele pescarului semnaleză încheierea tetradei inițiatice prin «adevăratul» creștin, inițierea prin cufundare în apă echivalează cu taina botezului, iar balta în care spiritul etern comunică cu Amin nu poate fi decât balta Nazârului – corupere autohtonă a Nazarethului apariției lui Isus.”⁶⁶ Pescarul este caracterizat și de propriul nume, Amin(=așa să fie), care ar putea sugera hotărârea și încăpățânarea acestuia de a face totul așa cum trebuie făcut.

Pescarul Amin este în literatura romană cunoscut ca omul animal și cel mai priceput pescar, care este urmașul unei familii vechi ce descinde din pești..

În față de planul real, în care sunt pescari, stările și tulburările interioare ale lor, în plan fabulos este Amin cu aspectul și capacitățile sale. În plan fabulos este sugerată relația totemică dintre pescarul Amin și morunul uriaș rătăcit în baltă.

⁶⁵ Nicolae Petre Vrânceanu, Animalul totemic în povestirile „Șarpele” de Mircea Eliade și „Lostrița” de Vasile Voiculescu <http://revistaramuri.ro/index.php?id=220&editie=13> (19.9.2018.)

⁶⁶ Roxana Sorescu, Repere critice la V. Voiculescu, *Înaltele neliniști. Versuri și proză*, Buc, Ed. Doina, 2001, pg. 29

Amin este caracterizat prin precizarea ocupației sale. Portretul său, ca și cum ar fi sugerat omul-amfibie, reunind inteligență umană cu iscusință și performanțele fizice ale viețaiilor din adâncuri. El este „Înalt, șui, cu pieptul mare, ieșit înainte și umflat pe lături, un piept larg cuprinzător, cu albia pîntecului cînd suptă, cand îmborțoșată cu aer, cu brate lungi și palme late ca niste lopecioare, cu coapse și picioare așijderi deșirate, el se scurtează și se lungește în apă, zvîcnind ca broasca din arcurile încheieturilor de la toate mădularele.”⁶⁷. Pielea lui este fara nici un pic de par, lunecoasă, semănand cu stramoșii lui, neamul Aminilor, despre "care se zice că s-ar fi trăgând din pești"⁶⁸.

În mitologia mesopotamiană, a existat un om jumătate de om jumătate de pește (o ființă amfibie), care era similar cu Amin și care avea, în unele personalități fizice precum peștele.

„Oannes, în mitologia mesopotamiană, a fost o ființă amfibie care a învățat omenirea înțelepciune. Oannes, așa cum a fost descris de preotul babilonian Berosus, a avut forma unui pește, dar cu capul unui om sub capul lui de pește și sub coada peștelui picioarele unui om. În timpul zilei, a ajuns la malul Golfului Persic și a instruit omenirea în scris, artele și științele. Oannes era probabil emisarul lui Ea, zeul apelor dulci adânci și al înțelepciunii.”⁶⁹

Amin vorbește cu respect despre ființele mitice ale apelor, deoarece are o legătură de apă. „Stau în baltă, gata, strânși ca oștile și așteaptă de la împăratul lor, vreun somn înțelept, să ne treacă pe sub nas cât stăm de vorbă și nu ne apucăm de treabă.”⁷⁰

„În mitologie, apă este un element primordial, simbol al vieții, al regenerării și al purității. Lumea apelor este diferită de cea a uscatului, având tărâmurii și adâncimi necunoscute și mistice. Se considera că multe creaturile fabuloase trăiesc în ape și că lumea apelor era protejată de aceste fiinte. Înainte de a porni pe mare, oamenii trebuiau să aducă ofrande acestor pentru a se asigura că nu li se întâmplă nimic. În mitologia nordică în adâncul oceanelor exista o lume a mortilor condusă de Ran, unde mergeau doar cei înecați.”⁷¹

⁶⁷ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 28

⁶⁸ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 28

⁶⁹ <https://www.britannica.com/topic/Oannes> (20.9.2018)

⁷⁰ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 45

⁷¹ <http://www.e-antropolog.ro/2012/11/apa-in-simboluri-si-reprezentari/> (5.9.2018.)

Din cauza revărsării Dunării, că toți peștii erau ascunși, și alți pescari nu au putut ajunge la ei Amin a fost singurul care se putea mișca în jurul lumii subacvatice, el a fost și cel mai bun pescar. Confruntarea cu peștele demonic, somnul urias, îi aminti el instincte stravechi: „casca ochii mari prin adâncuri să-i zărească năluca”⁷² și „Amin simte când peștele e afară din cale de liniștit, nu se învârtește în fața undelor.”⁷³

Nimic nu se mai putea întoarce de la starea lui, se întoarse din ce în ce mai mult spre rădăcinile sale:

„Lui Amin schimbarea din somn în morun îi atârna din ce în ce mai greu pe suflet, ca o nenorocire. Dar nu spuse nimic. Nici el nu știa de ce. Poate dintr-o amintire uitată? În legătură cu ce-i povestise bunică-su? Nu căta să se dumirească”; „începu să-l apese o grijă necunoscută, să-l gârbovească povara unei spăimântătoare răspunderi.”⁷⁴

Misiunea lui Amin este să protejeze apa și să nu atingă de moruni, și el distruge astfel toate capcanele pe care le-au înființat pescarii și se scufundă cu morunul fantastic “ într-o uriașă apoteoză către nepieritoarea legendă cosmică de unde a purces dintotdeauna omul.”⁷⁵

Atmosfera în povestire este onirico-mitica, sunt menționate și timpuri străvechi, legende și mituri.

“Inchise ochii și străpunse, acum launtric, unul dupa altul, cleștarele cerului de ape, deschis sub el, bolta cu bolta. Cum scânteiază acolo misterioasele zodii de ape, ținându-se de mâini într-o fantastica horă ce înconjoară universul! Printre ele mișună peștii uriași din care i se trage neamul, leviatani strămoși ai legendelor (...)”⁷⁶

Cum a spus Maric a Bărbieru, finalul poveștii este apoteotic: „Și alaiul fabulos al peștilor se desfășoară triumfal la mijloc cu morunul fantastic înconjurat de cetele genunilor, ducând la piept de strănepotul său, pescarul Amin, într-o uriașă apoteoză către nepieritoarea legendă cosmică de unde a purces dintotdeauna omul.” Sintagmele metaforice „alaiul

⁷² Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 46

⁷³ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 46

⁷⁴ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 47

⁷⁵ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 44

⁷⁶ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 46

fabulos“, „se desfășoară triumfal“, „cetele genurilor“ înseamnă o nouă viață și de aceea dacă moartea lui Amin nu este o moarte tragică.⁷⁷ Dar nu numai atât:

„Povestirea Pescarului Amin se transformă într-o legendă „vie și mereu mladioasă“. Narațiuni sunt de fapt povești ale unor povești, în care se arată cum o întâmplare neobișnuită poate ajunge legendă și că tentația absolutului există în fiecare dintre noi tocmai pentru că în esența noastră aparținem Naturii și Creatiei, adică Marelui Univers.“⁷⁸

Legatură stramosească a pescarului cu morunul este construită printr-o prefacere magică de la condiția de om al faptei, la aceea de om al cugetului, care transformă fundul bulboanei într-un Rai al apelor:

"În lumina de matostat bătut cu stele, fundul bulboanei era un adânc paradis regăsit în care el intra, lasând afară timpul, ca pe o slugă, să-1 aștepte. Are să aștepte zădarnic: el trece în veșnicie."⁷⁹

Amin iese din timpul real și intra în vesnicie prin relația totemică a omului cu stramoșii săi, peștii. Un prim semnal al acestei prefaceri poate fi schimbarea somnului în morun, care-l marchează pe Amin, este ca o trecere simbolică de la lumea reală la cea mitică.

⁷⁷ Bărbieru Marica, *Comentariul literar. Ghid de abordare, volumul 2*. Aramis. 2004., pg. 269

⁷⁸ Bărbieru Marica, *Comentariul literar. Ghid de abordare, volumul 2*. Aramis. 2004., pg. 270

⁷⁹ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 46

7.Comparație

În toate poveștile apare mitul totemic al animalelor, chiar dacă în *Lostrița* și în *Pescarul Amin* acesta sunt peștele, și în *În mijlocul lupilor* este lupul. În *Pescarul Amin*, peștele este un simbol al binelui - viață, naștere, renaștere, fertilitate; iar în *Lostrița* are o valoare negativă – este un simbol al diavolului. Conexiunile magice dintre oameni și animale sunt deschise în trei moduri: social, psihologic și ritmic și intră în pământul comun al sensibilității și conștiinței umane.⁸⁰

În *În Mijlocul lupilor*, în loc de pește, există un simbol al lupului. Rolul unui lup este pozitiv în unele culturi – simbol al luminii, iar în altele are o componentă demonică.

O legătura specială dintre om și animal este vizibilă în toate cele trei povești. În *În Mijlocul lupilor*, în care omul a preluat chiar și caracteristicile unui animal, adică a unui lup. Aliman în *Pescarul Amin* este conectat cu apa și peștii și în *Lostrița*, *Lostrița* are caracteristicile unui pește. De asemenea, Aliman are grijă de pești, ceea ce poate fi văzut când găuri în gheață iarna, astfel încât peștii să poată respira.

Poveștile respectă ordinea naturală și unirea cu natura. Personajele sunt conectate la natură prin caracteristicile și abilitățile lor. Astfel, Amin respectă apa și peștii, este angajat în pescuit și a crescut de fapt „pe apă”. Luparul, în schimb, trăiește ca un om de peșteră, într-o peșteră și are caracteristicile unui lup. Iar Aliman, la fel ca Amin, este asociat cu apa, pescuiește și el, dar cu un caracter diferit.

Spațiul este izolat de influența civilizației, este greu accesibil, cu o natură sălbatică manifestându-se stihial, cu deschidere spre arhaic și spre o anti-lume a magicului demonic. Această lume ființează într-un timp primordial („de multa vreme“) în care se poate produce invazia supranaturalului.⁸¹ Timpul în povești este „preistoric” și „străvechi”.

În povestea *Pescarul Amin* din cea mai mare parte a textului Amin este focalizatorul, cititorul „vede” cu ochii lui, mai ales în aceea parte când este lăsat singur. Naratorul povestește la persoana 1 în *În mijlocul lupilor*, de fapt există doi naratori, ambii la persoana 1. În povești *Lostrița* și *Pescarul Amin* naratorul este atotștiutor și povestește la persoana a 3-a.

⁸⁰ Bălașa Ariana, *The Religious Dimension of the Romanian Fantastic in the Works of Vasile Voiculescu and Victor Papilian*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2015.

<http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A19554/pdf> (10.5.2020.)

⁸¹ Pocan Nicoleta, *Aliman and the mephistofelian pact*, Journal of Romanian literary studies, 2015., pg. 1034.

Naratorul din povestea *În mijlocul lupilor* permite posibilitatea interpretării raționale, deși naratorul este reticent, de fapt ambii naratori sunt reticenți: „externul”, pentru că el este cel care determină că ultimul cuvânt are „internul” și nu „vocea rațiunii”. Tipul de narator în *Lostrița* este naratorul martor, iar perspectiva narativa este subiectiva. Naratorul se asociază erezurilor populare, “ca o voce” a mentalității colectivității. Timpul narativ în *Lostrița* este cronologic, situându-se într-un plan al trecutului, iar spațiul narativ îmbină realul cu imaginarul.

Comun pentru toate cele trei povești este timpul și locul mistic al evenimentului, conexiunea personajelor cu animalele, elemente fantastice inspirate de folclor și mitologie și un personaj care are abilități și perspective deosebite care diferă de oamenii obișnuți.

Proza fantastică a lui Vasile Voiculescu, cu cuvintele N. D. Pop Pocan, „îmbinând viziunea folclorică cu intelectualismul modern, creează un univers fantastic ce are drept limitefabulosul feeric și miraculosul păgan. Acest univers ființează în orizontul mitului și al sincretismului popular, într-o atmosferă fabuloasă, sălbatică de o extraordinară vitalitate în care realul și imaginarul se interferează sub forța unei magii narative remarcabile.”⁸²

⁸² Pocan Nicoleta, *Aliman and the mephistofelian pact*, Journal of Romanian literary studies, 2015, pg.1033

7.1.Comparația formală

Început

<i>În mijlocul lupilor</i>	<i>Pescarul Amin</i>	<i>Lostrița</i>
<p>„Se vorbea despre vînatul mare și vînătorile majore, din ce în ce mai părăsite la noi, deși munții sînt încă plini de urși uriași, cerbi falnici, misterioși țapi negriși mistreți primejdioși, dacă nu de lincși și jderi. Doar bourul lipsește din vecheafaună cinegetică a țării. Și e păcat, adause gazda, că nu l-am prăsit din nou, așa cum au făcut alte state.”⁸³</p>	<p>„Nu se ține minte de când Dunărea, umflată de ploi și zăpoare, nu se mai vărsase atât de năprasnic ca în primăvara aceea. Fluviul era un imens șir de dîmburi rostogolitoare, din coastele cărora se năruiau afară din matcă puhoie nebune, ce împingeau, înghesuiau în bîrdanele bălților, în cîmpia oablă, în toate rîurile și gîrlele duiumurile de ape furioase ce nu-l mai încăpeau.”⁸⁴</p>	<p>„Nicăieri diavolul cu toată puița și nagodele lui nu se ascunde mai bine ca în ape. Dracul de baltă, se știe, este nelipsit dintre oameni și cel mai amăgitor. Ia felurite chipuri: de la luminița care pâlpaie în beznele nopții și trage pe călătorul rătăcit la adânc, până la fata șuie care se scaldă în vultori și nu-i decât o știmă vicleană, cursă pusă flăcăilor neștiutori ca să-i înece. Pe Bistrița, Necuratul rânduise de multă vreme o nagodă cu înfățișarea de lostriță. De sus de la izvoare și până dincolo de Piatra, peștele naibei se arăta când la bulboane, când la șuvoaie, cu cap bucălat desomn, trup șui de șalău și piele pestrițată auriu, cu bobite roșii-ruginii, ca a păstrăvului.”⁸⁵</p>

⁸³ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 103

⁸⁴ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 21

⁸⁵ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 45

Comparând cele trei începuturi, se vede clar că în prima povestire, *În mijlocul lupilor*, autorul evită fantasticul la început și începe ca și cum ar fi vorba de o lejeră, amuzantă povestire din viață.

În celelalte, fantasticul este prezent de la început. În *Pescarul Amin* autorul indică în primul paragraf legătura cu vremurile străvechi, mitice. Accentul însă cade pe *extraordinar* și *imens, periculos*. Râul este personificat prin alegera epitetelor „nebun”, „furios”, „năprasnic”.

În *Lostrița* este accentuat legendarul, iar prin repetarea sinonimelor pentru „diavol” („drac”, „necuratul”, „naibă”) și pentru „zână”, fie „zână rea” fie cea protectoare („știmă”, „nagodă”), se subliniază rolul forțelor răului, al maleficului, în acest text.

Sfârșit

<i>În mijlocul lupilor</i>	<i>Pescarul Amin</i>	<i>Lostrița</i>
„- Nu aș ști acum. Dar atunci și acolo, cum stam căzut în mijlocul fiarelor, cu toate instinctele treze și încordate, îmi amintesc că am făcut fără să vreau reflecția că văpaia aceea era toată voința omului exasperată, tot fluidul magic strâns și condensat de ființa celui care făcea efortul extraordinar să alungeprimejdia... Fără această magie , am fi fost pierduți. Pe urmă nu m-am mai gânditla asta, am uitat... Dar acum iar încep să pricep. Ca și în magia vechilor	„Se înăbușea. Ieși, luă o unealtă, își umplu din nou bășicele plămînilor și ale pîntecului și se afundă în același loc. Dărîmă, sparse, rupse și făcu o gaură în gardul bătut de toată greutatea gîrlei. Și o dată cu povara apelor care năvăli pe spărtură și-i smulse mâinile, îl covîrși șuvoiul de pești zbucniți peste el. Amin nu putu, sau nu mai vru să aibă timp? Morunul se ivise amenințător. Cînd se înfipse în gaura neîncăpătoare și se opinti, luă cu el în piept pe	„Dar povestea lui Aliman a rămas vie și mereu mlădioasă. Crește și se împodobeste an de an cu noi aduse și alte scornituri după închipuirile oamenilor, jinduiți de întâmplări dincolo de fire. Ea colindă în sus și-n jos malurile Bistriței. Urcă o dată cu căraușii, coboară cuplutașii, stă cu copiii... Dar se mișcă neconținut alături și în rînd cu lostrița fabuloasă , care nu-și găsește astâmpăr, când fulgerând ca o sabie bulboanele, când odihnindu-se pe plavii, cu trup de

<p>vânători, omul meu crescuse, se lărgise dincolo de el, de sălbăticiunea strîmtă a lui, ca să poată cuprinde și înțelege pe lup, să și-l asimileze. Numai cunoscîndu-l astfel, magic, putea să-l supună și să-l stăpînească. O formidabilă activitate de duh, pe care noi nu o mai putem săvîrși. Magul primitiv devenea prin asta arhetipul lupului, marele lup spiritual de dincolo, dinaintea căruia hăiticol de rînd se trage înfiorat, ca oamenii la apariția unui înger... Omul preistoric nu alerga după fiare, ci vîna primejdii, săgeta taine potrivnice, întindea curse pentru probleme de existență...</p> <p>- Exagerezi, președinte, îl întrerupse un prieten. Eu cred că văpaia omului dimitale era un fosfor oarecare, un putregai, cum face lemnul unor anume copaci, cu care el își îmbibase mîinile și obrazul, ca să ție în respect fiarele. Am citit undeva</p>	<p>Amin, cu care porni vijelios peste gardul care se prăvăli. Și alaiul fabulos al peștilor se desfășură triumfal, la mijloc cu morunul fantastic înconjurat de cetele genunilor, ducînd la piept strănepotul său, pescarul Amin, într-o uriașă apoteoză către nepieritoarea legendă cosmică de unde a purces dintotdeauna, omul.”⁸⁷</p>	<p>ibovnică la soare în calea flăcăilor aprinși și fărămintele.”⁸⁸</p>
---	--	---

⁸⁷ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 43, 44

⁸⁸ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 55

despre asta. - Se poate, dar cu asta văpaia n-a fost mai puțin magică , încuviință povestitorul, mângâindu-și încet glezna în care se deșteptase amintirea unordureri adăpostite altădată, demult, acolo.” ⁸⁶		
--	--	--

În prima povestire, *În mijlocul lupilor*, sfârșitul a rămas inexplicat. Naratorul nu este foarte sigur ce este adevărat, crede că a asistat la un ritual pentru că a șezut în mijlocul lupilor și a făcut „o reflecție că această flacăra”, și a leșinat și s-a trezit cu o gleznă dureroasă care l-a determinat să concluzioneze că a asistat la un eveniment ciudat.

În *Pescarul Amin* în sfârșitul Amin se identifică cu animalul totemic și intră într-o lume diferită care tot timpul a făcut parte din el. *Loștrița* se termină într-un fel cu o credință în fantastic și neobișnuit. Povestea lui Aliman a rămas vie și mereu mlădioasă, relatată în fiecare an și completată de după închipuirile oamenilor care au așteptat ca ceva neobișnuit să se întâmple din nou.

Descrierea naturii

<i>În mijlocul lupilor</i>	<i>Pescarul Amin</i>	<i>Loștrița</i>
„...într-un ținut delurosacoperit cu păduri feciorelnice, la poalele munților. Ape furioase sfișiaserăodinioară pământul	„Nu se ține minte de când Dunărea, umflată de ploi și zăpoare, nu se mai vărsase atît de năprasnic ca în primăvara aceea. Fluviul	„Valea s-a umplut cu urlet, cuvuiete și bubuituri ca de cumplită bătălie. În fiecare zi treceau vârtejuri duse de nahlapi, bușteni răzleți,

⁸⁶ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 116, 117

<p>și rîpi imense cu straturi culcate de humă vînată, vărgată cugresie albă, dau o impresie de arhaism și primitivitate tulburătoare. Nicăieri n-am mai văzut cer sfișiat de apusuri mai adînci și mai misterioase, prin care sesurgea, galben, peste meleaguri încremenite în vechime, parcă sîngele melancolic al unor ere de mult încheiate în restul lumii... Nu m-aș mira dacă găurile negre ce se deschideau în pereții malurilor nu erau guri de peșteri, pline de osemintele trecutului, ca cele din albumele ce răsfoirăm.”⁸⁹</p>	<p>era un imens șir de dîmburi rostogolitoare, din coastele cărora se năruiau afară din matcă puhoaienebune, ce împingeau, înghesuiau în bîrdanele bălților, în câmpia oablă, în toaterâurile și gârlele duiumurile de ape furioase ce nu-l mai încăpeau.”⁹⁰</p> <p>„Roiuri de rațe făr’ de rost, liote de lișițe alungate, vârtejuri de gîște deznădăjduite, spîrcaci necăjiți, bîtlani amărîți, babițe îmbufnate, cormorani bosumflați se foiau ...”⁹¹</p>	<p>sfărâmături de plute, vite vii ori înecate.”⁹²</p> <p>„Valea iar detuna înspăimîntată, ca în toiul unei bătălii. Apele veneau cu nahlapi sălțați ca bivolii, unii peste alții, și lumea privea îngrozită.”⁹³</p> <p>„Viitura, tunând vijeliosă, îl ajunsese. Nahlapii trecură cu bușteni, acoperișuri de caseși punți peste capul lui.”⁹⁴</p>
--	---	---

Comun tuturor descrierilor ale naturii este misterul, pericolul și ape furioase. În *Lostrița* și *Pescarul Amin* descrierile naturii se învîrt în mare parte în jurul apei, în timp ce în *În mijlocul lupilor* avem în mare parte descrieri ale pădurii și peșterii secrete în care trăiește Luparul. În *Lostrița* apa este descrisă într-un mod rău, este tulbure, neagră și periculoasă, în timp ce în *Pescarul Amin* este mai descrisă ca magnifică.

⁸⁹ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 115

⁹⁰ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 21

⁹¹ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 23

⁹² Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 46

⁹³ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 47

⁹⁴ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 47

Descrierea personajelor

<i>În mijlocul lupilor</i>	<i>Pescarul Amin</i>	<i>Lostrița</i>
<p>Luparul – „Era un bătrîn verde, uscat, înalt și ciolănos, posomorît, dar cu o privire arzătoare, părul des căzut pe frunte și mîinile lățite, cu degetele rășchirate ca niște labe. Chipul măsliniu și prelung, spînatic, abia țarcuit pe sub fălci de o zgardă de barbă rară și țepoasă, aveaceva tainic, trist și totodată vehement în el.”⁹⁵</p> <p>„Trăia, ca un paria, afară din sat, pe coclauri, într-un fel de jumătate bojdeucă, jumătate peșteră scobită într-un mal argilos și sterp. N-avea nevastă,n-avea copil... nimic. Era singur ca un sihastru. Lumea spunea că în preajma lui nu suferă să viețuiască nici un dobitoc domestic, din cele ce se găsesc în gospodăriile oamenilor. Vitele și-ar lua</p>	<p>„Amin are în toată făptura lui ceva de mare amfibie. Înalt, șui, cu pieptul mare,ieșit înainte și umflat pe lături, un piept larg cuprinzător, cu albia pântecului când suptă, când înborțoșată cu aer, cu brațe lungi și palme late ca niște lopecioare, cu coapse și picioare așijderi deșirate, el se scurtează, și se lungește în apă, zvâcnind ca broasca din arcurile încheieturilor de la toate măduarele. Pielea pe el, lunecoasă,nu are fir de păr, moștenire din moși-strămoși a neamului Aminilor, care se zice că s-ar fi trăgând din pești. Când iese din gărlă, el nu rămâne learcă: se zvântă într-oclipă. Tăbăcit de vânt și soare, e încrustat ca de niște solzișori: locurile porilor sunt astupate de mîl și de mîzga peștilor, cu care neconținut se freacă în bulboană. Se poartă</p>	<p>Lostrița – „...peștele naibei se arăta când la bulboane, când la șuvoaie, cu cap bucălat de somn, trup șui de șalău și piele pestrițată auriu, cu bobite roșii-ruginii, ca a păstrăvului.”⁹⁹</p> <p>Aliman – „Numai Aliman, singur, îi rămăsese credincios. Mereu îi întindea cîrlige cu tot soiul de nade gustoase, mai ales păstrăvi vii, și nu pierduse nădejdea că o dată și-odată o să-i cază în mîini.</p> <p>El nu credea în basme bune pentru copii. Rîdea când i se povesteade ștyme schimbate în lostrițe, ori de naiba prefăcut în pește.”¹⁰⁰</p> <p>„Aliman era frumos și voinic. Nu știa de frica nimănu. Cu afit mai puțin de a celor</p>

⁹⁵ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 107

⁹⁹ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 45

¹⁰⁰ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 46

<p>lumea în cap, spăimântate la vederea lui,și cîinii ar fugi de el urlînd.”⁹⁶</p> <p>„Ei bine, avea un iz arsenical, un miros usturat. Dar cred că asta venea de la o bundă de blană cu care era îmbrăcat și de la brîul totde blană ce-i strîngea mijlocul subțire de flăcău.”⁹⁷</p>	<p>tuns mărunț și-și rade barba, ca atunci când se ridică din străfunduri să poată căsca ochii mari. Să nu-l orbească șiroaiele din părul căzut pe față.”⁹⁸</p>	<p>nevăzute și neștiute. Bistrița pentru el nu mai avea taine și ținea la adînc ca o vidră. S-a jurat să prindă lostrița vie și nu și-a mai îngăduit zi-noapte hodină. De dincolo mult de Toance, mai pînă-n Siret și-napoi, el vămuia apele, prefira vârtejurile, cerceta sorburile, ca un nebun. Alerga, mînca, dormea, trăia numai pe prunduri și în apă. Toți vedeau și îi băteau capul că-l vrăjise lostrița blestemată și curînd are să-i facă de petrecanie. El nu mai râdea ca altădată.”¹⁰¹</p>
--	--	---

Amin și Luparul au în comun faptul că seamănă cu animalele, așa că Luparul are caracteristicile unui lup, iar Amin are caracteristicile unui pește. Luparul locuiește într-o peșteră, unde pictează și el, vânează după mâncare, așa că trăiește ca un om din peșteră. Aliman nu arată ca un animal, dar este descris la început ca un om puternic, mai târziu a fost fermecat de Lostrița, așa că devine mai vulnerabil, nu a mai rîs ca înainte și a devenit fascinat de acel „pește”. De aceea putem vedea caracteristicile peștilor în Lostrița, dar este rău, nu ca în Amin.

⁹⁶ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 109

⁹⁷ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 108

⁹⁸ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 28

¹⁰¹ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 47

Superstiții, vrăji

<i>În mijlocul lupilor</i>	<i>Pescarul Amin</i>	<i>Lostrița</i>
<p>„Mă impresiona altceva: un fel de evlavie, o venerație de altă esență cu care eram întâmpinat și de care colegii mei, medicul plaiului și subprefectul, nu se învredniceau. M-am lămurit însă curînd. Eu eram un mag. Judecătorul era pus mai presus decît ceilalți, investit cu puteri spirituale. Eu nu băteam, ca jandarmul sau ca pretorul. Nici nu smulgeam copiii bolnavi din brațele mamelor, ca medicul, să-i trimit la spital. Eu aveam putere, ca judecător, cu un singur rînd de buchi scrise, să leg și să dezleg tot ce puneau la cale ceilalți, amenzi, contravenții, procese.”¹⁰²</p> <p>„A ales noaptea Sfîntului Andrei, cînd lupii își primesc pentru tot anul merticul lor de prăzi. Fiecăruia i se sortește anume om, anume femeie ori</p>	<p>„Cum scînteiază acolo misterioasele zodii de ape, ținându-se de mâini într-o fantastică horă ce înconjoară universul! Printre ele mișună peștii uriași din care i se trage neamul, leviatani strămoși ai legendelor, care cârmuiau sorțile pescuitului, chiții nemăsurați, morunii balauruși veghind peste adâncimi, biruitori ai tuturor potoapelor, din care ieșeau pe țărături să nască oameni din pîntecul lor rodnic și să întemeieze neamuri tari pe meleagurile pustiite.”¹⁰⁴</p> <p>„Nu. Acum știe: nu e morun. Este răs-strămoșul său, legendarul, de care i se povestise. Urcase din alte lumi de ape, de departe, se altoise cu băștinașii și întemeiasc între brațele fluviului neamul cel tare al</p>	<p>„Vrăjitorul l-a primit și l-a oprit de a rămas chiar la el câteva zile. Ce i-o fi spus, ce l-a învățat, cum l-a descântat, nu se știe. Aliman s-a întors acasă cu o lostriță lucrată din lemn, aidoma de șuie și frumoasă ca cea de pe Bistrița.”¹⁰⁶</p> <p>„Satul bâzâia de zvonuri ca un roi întărâtat. Precum că fata ar suga sângele flăcăului ca o strigoaică.”¹⁰⁷</p>

¹⁰² Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 104

¹⁰⁴ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 40

¹⁰⁶ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 50

¹⁰⁷ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 52

<p>copil, pe care are voie să-l mănânce. Atît! De vite și de alte prăzi nu li se ține socoteală. Au îngăduință oricîte, numai în ceea ce privește omul, lupul trebuie să se mulțumească cu ceea ce i s-a dat tain. Era – și-mi notai pentru studiul meu – un fel de drept, o frîntură din vechea prăvilă a vînătorii primitive.”¹⁰³</p>	<p>Aminilor. Le dăduse lege să nu se atingă de moruni. Apoi pierise fără urmă într-o furtună. Știe că aiurează, simțea cum delirul crește nemăsurat, îl umple cu arătări cutremurătoare. Dar se desfășura așa de repede, că uneori nu-l mai putea ajunge din urmă. Rămâneau rupturi lungi, goluri negre. Apoi iar îl prindea. Da, nu i se păruse. Aici sub el se află raiul. Raiul stă în ape. Cum să îngăduie el ca nemernicii să-l facă fărâme? Unde avea să se mai ducă după moarte? Ah, știe ce are de făcut. Acum așteptarea nu mai trebuie să stea sperioasă, locului, în el; ci să iasă în întâmpinarea întâmplărilor și durerilor. Încordarea îl luă pe sus, la duhul obârșii veșnice cu care se înțelese. Timpul? Viitorul îndoielnic?”¹⁰⁵</p>	
---	--	--

Toate cele trei povestiri cuprind niște credințe populare. În prima dintre ele, *În mijlocul lupilor*, aceste credințe sunt legate în primul rând de noaptea Sfântului Andrei, dar – interesant – naratorul observă că și el însuși este privit ca un „mag” – puterea lui fiind

¹⁰³ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 110

¹⁰⁵ Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, 1966., pg. 43

magia/puterea cuvântului (aluzia a Evanghelia lui Ioan). Această credință în puterea cuvântului face legătura între *În mijlocul lupilor* și *Lostrita* (sfârșit).

În *Pescarul Amin* se fac referințe la mitul animalului totemic, iar în *Lostrita* la legendele știmelor, dar apar chiar și vrăji și vrăjitori.

În *În mijlocul lupilor* superstiție comentează un personaj învățat, obiectiv, științific, și nu știm exact ce fel de magie s-a întâmplat. În *Lostrita* magia este acceptată ca normal, mulți bărbați au fost fascinați de Lostrita, așa că s-au înecat încercând să o prindă. La început, Aliman a fost sceptic, nu a crezut în aceste povești, dar mai târziu, când a văzut-o, punctul său de vedere s-a schimbat, a început să creadă în magie și a mers la vrăjitor.

8. Concluzie

În această lucrare am explicat care sunt elemente fantastice în proza de Vasile Voiculescu. Pentru aceasta am ales colecție *Poveștiri*, și de la ea am ales trei povești: *În mijlocul lupilor*, *Loștrița* și *Pescarul Amin*.

În primul capitol ne-am atins de viața lui Voiculescu, educația și lucrările lui. Pe lângă faptul că este un poet, scriitor și dramaturg, el a colaborat cu diverse ziare literare, a fost membru al Academiei de Științe din România, și cu toate acestea a fost doctor. Chiar dacă începe școala la Facultatea de Litere și Filosofie, Voiculescu a schimbat mai târziu orientarea, înscriindu-se la Facultatea de Medicină din București, dar cu siguranță aceasta nu l-a oprit și să fie glorificat ca scriitor. Din cauza participării sale presupuse la activități revoluționare, a fost arestat și condamnat la cinci ani de închisoare. În închisoare, el s-a îmbolnavit din cancer, ceea ce este și cauza morții sale. Unele dintre lucrările sale sunt: *Capul de zimbru*, *Ultimul Berevoi*, *Zahei Orbul*.

În al doilea capitol am definit termenul poveste scurtă, am descris care sunt elementele și trăsăturile sale. De asemenea, am definit ce este povestea în rama, pentru că mai târziu în lucrare analizez *În mijlocul lupilor*, o poveste care are aceste trăsături.

În al treilea capitol a fost vorba de proza fantastică, originile sale, caracteristicile și reprezentanții în România.

În al patrulea, de asemenea, cel mai mare capitol am analizat elemente fantastice din povești selectate. Prima dintre ele este povestea *În mijlocul lupilor*, care vorbește despre un „om“, care a trăit ca animalele și respins de către toți fiind că el a avut unele abilități care nu pot fi explicate. El putea vorbi cu lupi, chiar și arăta ca un om-lup, și-a petrecut ritualuri cu lupi. A două poveste, *Loștrița*, vorbește despre relația dintre pescari și pești, adică despre relația unui pește deosebit cu pescarii. Mai târziu, se pare că acest pește are puterea de transformare, și că este de fapt pe jumătate femeie jumătate pește.

A treia poveste în care am analizat elementele uimitoare are unele similitudini cu *Loștrita*, și că motivul apei, peștelor și personajul principal seamănă cu o creatură acvatică. Este vorba de un om, care a fost cel mai bun pescar al tuturor, și ar putea să se miște în lumea subacvatică, arăta ca o creatură din apă, și el a avut, de asemenea, astfel de abilități.

În toate poveștile selectate, există anumite elemente fantastice inspirate de folclor și mitologie, cum ar fi apă (*Loștrița* În *Loștrița* și *Amin Pescarul Amin*), un pește (*Loștrița* În

Lostrița și Amin Pescarul Amin), om-lup (Luparul în povestea *În mijlocul lupilor*), pact cu diavolul, metamorfoza etc. În fiecare poveste apare și un personaj care are abilități și perspective deosebite care diferă de oamenii obișnuiți.

9. Sažetak

Radom „Fantastična proza Vasile Voiculescu“ prikazana je, kao što kaže sam naslov, fantastična proza Vasile Voiculescu, a za to je odabrana zbirka *Povestiri*, i iz nje su izabrane tri priče: *În mijlocul lupilor*, *Lostrița* i *Pescarul Amin*.

U prvom poglavlju riječ je o Voiculescuovom životu, njegovom školovanju i djelima. Osim što je bio pjesnik, pisac i dramatičar, surađivao je u raznim književnim časopisima, bio je član Rumunjske akademije znanosti, a uz sve to bio je i liječnik. Iako je krenuo putem književnosti, čak se i upisao na takav fakultet, kasnije je promijenio profesiju tako što je doktorirao na Medicinskom fakultetu u Bukureštu, ali to ga naravno nije spriječilo i da se proslavi kao pisac. Zbog toga što je navodno sudjelovao u revolucionarnim aktivnostima (pisao pjesme religiozne tematike), bio je uhićen i osuđen na pet godina zatvora. U zatvoru je obolio od raka, što je na kraju i bio uzrok njegove smrti. Neka od njegovih djela su: *Capul de zimbru*, *Ultimul Berevoi*, roman *Zahei orbul* te kazališna djela *Duhul pământului*, *Demiurgul*, *Gimnastică sentimenta*.

U drugom poglavlju definiran je pojam kratke priče, koje su njezini elementi i obilježja. Isto tako, definirano je što je uokvirena priča ili priča u priči, jer kasnije u radu slijedi analiza pripovjetke *În mijlocul lupilor*, koja ima ta obilježja.

Treće poglavlje posvećeno je općenito fantastičnoj prozi, njezinim počecima, obilježjima i predstavnicima u Rumunjskoj.

U četvrtom, ujedno i najvećem poglavlju analizirani su fantastični elementi u odabranim pričama. Prva je na redu priča *În mijlocul lupilor*, koja govori o Luparuu, čovjeku koji je živio poput životinje, u nastambi poput špilje, sam i odbačen od svih zato što je imao neke sposobnosti koje se ne mogu objasniti. Mogao je razgovarati s vukovima, čak je i izgledao poput čovjeka-vuka, a i provodio je rituale s vukovima, zbog čega su ga ljudi odbacili. Druga priča, *Lostrița* govori o vezi ribara i ribe koju je dugo želio uloviti. Kasnije se pokazuje da ta riba ima moć transformacije, i da je zapravo polu-žena, polu-riba. Treća priča u kojoj su analizirani fantastični elementi, ima neke sličnosti s *Lostrițom*, i to po motivu vode, ribe i što je glavni lik nalik nekom vodenom biću. Naslovljena je *Pescarul Amin*, a govori o ribaru koji se može kretati podvodnim svijetom, a ujedno ima i neke karakteristike vodenog bića.

U svim odabranim pričama pojavljuju se određeni fantastični elementi, inspirirani folklorom i mitologijom, kao što su: motiv vode, motiv ribe, motiv čovjeka-vuka, motiv pakta s vragom, metamorfoza itd, a osim toga, glavni likovi uvijek imaju neke posebne sposobnosti koje ih razlikuju od običnih ljudi.

10.Literatura

- Apetroaie, Ion, *V. Voiculescu*, Bucuresti, Editura Minerva, 1980
- Bălașa Ariana, *The Religious Dimension of the Romanian Fantastic in the Works of Vasile Voiculescu and Victor Papilian*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2015.
- Bărbieru Marica, *Comentariul literar. Ghid de abordare, volumul 1*. Aramis. 2003.
- Bărbieru Marica, *Comentariul literar. Ghid de abordare, volumul 2*. Aramis. 2004.
- Biberi, Ion. „Fantasticul, atitudine mentală“, în *Eseuri literare, filosofice și artistice*, Cartea Românească, București, 1982.
- Caillois, Roger. „De la basm la povestirea științifico-fantastică“, studiu introductiv la *Antologia Nuvelei Fantastice*, Editura Univers, București, 1970.
- Curelar, Mirabela. „Fantasticul românesc – „atitudine mentală“ sau „expresie a personalității creatoare“, *Analele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Litere și Științe Sociale*, 2012.
- Eremencu, Lavinia. *Evoluția prozei fantastice românești*, Bacău, 2013., pg. 26.
- Marino, Adrian, *Dintr-un dicționar de idei literare*, Argonaut, Cluj-Napoca, 2010.
- Pop Pcan Nicoleta Doina, „Aliman and the mephistofelian pact“, *Journal of Romanian literary studies*, 2015.
- Porumbei, Simona, Stăncioi-Scarlat, Mădălina. *Literatura română. Modele de analize și eseuri pentru bacalaureat*, 2015.
- Roxana Sorescu, „Repere critice la V. Voiculescu“, *Înaltele neliniști. Versuri și proză*, București, Ed. Doina, 2001.
- Todorov, Tzvetan. *Uvod u fantastičnu književnost*. Beograd: Tisak Kosmos, 1987.
- Voiculescu, Vasile. *Povestiri*, București, Editura pentru literatură, 1966.

Literatura online:

- Agonia - Ateliere artistice, Biografie Vasile Voiculescu, 2003.
<http://www.poezie.ro/index.php/author/0002190/#bio> (22.8.2018.)
- Cocosila, Adrian, *Noaptea Sfântului Andrei în credința populară*, 2012.
<https://www.crestinortodox.ro/datini-obiceiuri-superstitii/noaptea-sfantului-andrei-credinta-populara-98037.html> (20.9.2018.)
- Gregora, Alex. (ÎN)SEMN AL TRECERII SCRITORULUI VASILE VOICULESCU PE LA TÂRGU-JIU, *Gazeta de Măine*, 2013. <https://www.gazetademaine.ro/eveniment/insemn-al-trecerii-scriitorului-vasile-voiculescu-pe-la-targu-jiu.html> (20.9.2018.)
- Historia.ro, *Vânătoarea de vrăjitoare, de la motivele aberante la metodele de tortură*, 2016.
<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/vanatoarea-de-vrajitoare-de-la-motivele-aberante-la-metodele-de-tortura> (20.9.2018.)
- Limba romana.net, *Povestirea: Specia literară povestirea*, 2015. <http://www.limba-romana.net/lectie/Povestirea--Specia-literara-povestirea/19/> (10.9.2018.)
- Manea, Irina-Maria, *Lupul, demon infernal și călăuză divină*, 2015.
<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/lupul-demon-infernal-si-calauza-divina> (19.9.2018.)
- *Noul dicționar explicativ al limbii române*, Editura Litera Internațional, 2002
<https://dexonline.ro/definitie/ileana> (30.8.2020.)
- Portal de poezie românească, *Cronologia vieții și a operei lui Vasile Voiculescu*, 2013.
<http://www.poeziile.com/autori/Vasile-Voiculescu/cronologia-vietii-si-a-operei-lui-vasile-voiculescu.php> (16.9.2019.)
- Razes, Alexandru. *Biografii: Vasile Voiculescu*. Foaie Națională, 2009.
<https://foaienationala.ro/biografii-vasile-voiculescu.html> (30.9.2018.)
- Romulus Antonescu, *Dicționar de simboluri și credințe tradiționale românești*, Ediție digitală 2016, <http://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-a-b.html> (25.9.2018.)
- Scriban, August, *Dicționarul limbii românești*, Institutul de Arte Grafice „Presa Bună”, 1939
<https://dexonline.ro/definitie/ALIMAN> (30.8.2020.)
- Vasile Voiculescu, biografie, 2014. <http://rdg78t5.blogspot.com/2014/02/www-biografie.html> (30.9.2018.)

- Vrânceanu, Nicolae Petre, *Animalul totemic în povestirile „ Șarpele“ de Mircea Eliade și „Lostrîța” de Vasile Voiculescu, Ramuri*, x/200x
<http://revistaramuri.ro/index.php?id=220&editie=13> (19.9.2018.)
- Ziarul Unirea, *Noaptea de Sânziene | Obiceuri, credințe, tradiții și superstiții de Sânziene*, 2020. <https://ziarulunirea.ro/noaptea-de-sanziene-obiceuri-credinte-traditii-si-superstitii-de-sanziene-331456/> (30.8.2020.)
- <https://doxologia.ro/documentar/pestele-simbol-al-crestinilor-din-primele-veacuri> (1.9.2018)
- <http://www.e-antropolog.ro/2012/11/apa-in-simboluri-si-reprezentari/> (5.9.2018.)
- https://ro.wikipedia.org/wiki/Pact_cu_Diavolul (5.9.2018.)
- <https://ro.wikipedia.org/wiki/Siren%C4%83> (5.9.2018)
- <http://crispedia.ro/povestire/> (6.9.2018.)
- <https://www.britannica.com/topic/Oannes> (20.9.2018)
- <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A19554/pdf> (10.5.2020.)